

VOIMAKAS KEHOTUS HOMOSEKSUAALISUUTEEN

Toukokuun 16. päivä marssi satapäinen joukko suomalaisia homoseksuaaleja pitkin Helsingin Aleksanterinkatua, huutaen lainvastaista lausetta: "Kehotamme homoseksuaalisuuteen!" Tätä ennen oli takavarikoitu samansisältöinen kyltti ja tämän jälkeen tehtiin joukkotunnustus. Kuulustelut tehtiin aikanaan. "Anteeksiannettavaa ajattelemttomuutta", kuului yleisen syyttäjän mielipide. Eikö kehotuskielto enää olekaan kielto, vai pidetäänkö se varalla anteeksiannattomia tapauksia — ja millaisia — varten?

Kuva: Hannu Vierula

Kuva: Hannu Vierula

Mielenosoitukseen osallistuneet muistavat varmaan pitkään sen lauantain. Kokoonnuimme Arkadianpuistoon. Oli aurinkoista mutta hyvin kylmä. Puut vihersivät jo vähän. Takana kohosi eduskuntatalo, josta kaikki alkoi vuonna 1971, kun homoseksuaaliset teot laillistettiin, sillä ehdolla, ettei niihin kehoiteta. Vaaleanpunaiset ilmapallot muistuttivat vakavammasta vääryydestä: satojen tuhansien homoseksuaalien tuhoamisesta Hitlerin kuolemanleireillä. Suomen eduskunta ei ollut ennakkoluuloissaan yksin, vaikka ainutlaatuinen olikin.

Tuuli irrotteli kylttejä niitauksistaan. Oli siis kipaistava kauppaan ja ostettava vasara ja nautoja. Jossain vaiheessa se sitten tapahtui. Poliisi oli nähnyt homoseksuaalisuuteen kehoittavan kyltin ja otti sen pois kantajaltaan, joensuulaiselta Olli Jääskeläiseltä. Kyltin takavarikoiminen oli ainutlaatuinen tapaus SETAn järjestämien mielenosoitusten sarjassa — ensimmäistä kertaa nähtiin käytännössä, että kehotuskielto on olemassa ja että sitä voidaan käyttää tukkiamaan mielenosoittajan suu.

Etenimme kulkueena pitkin kaupungin keskustaa. Olimme värikkäitä, olimme kauniita, olimme avoimia ja ylpeitä. Näkyvillä. Oli tarvittu vuosien työ tähän riemukkaaseen marssiin, uskallukseen ja iloon. Olimme siinä, keskellä kirkasta päivää. Kadunvarsilla seisovat katselivat ja ihmettelivät, ehkä kadehtivatkin. Ja varmasti kansan riveissä, piilossa oli niitä, jotka eivät lähtisi marssimaan tai näkymään, mutta joille olisi tärkeää että ihminen voi näkyä ja olla oma itsensä, mikäli hän itse niin haluaa.

Erottajaa ohittaessamme tarvittiin iskulauseita, ja juuri se lause joka uhmasi kieltoja ja sivusi pelkoja, tuli suuhumme itsestään. "Kehotamme homoseksuaalisuuteen!"

Edellisenä päivänä oli Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan pääsihteeri kehottanut paneelikeskustelupuheenvuorossa setalaisia käyttämään voimakkaampia painostuskeinoja, kuten joukkokehoittamisia. Hän saakoon jaetun kunnian siitä mitä teimme Senaatintorille päästyämme: keräsimme nimilistan, jossa 24 ihmistä, joista noin puolet oli naisia, tunnusti kehoittaneensa homoseksuaalisuuteen.

Nimilista toimitettiin jo samana päivänä poliisille. Ensimmäinen kuulustelu suoritettiin viikon päästä, lähes minuuttillään. Muistan sen hyvin, koska oli itse tuo ensimmäinen kuulusteltava. Muistan poliisin "Mitähän tässä nyt tekisi" -asenteen ja kuinka vastaukseni kirjattiin muistiin hyvin sanataarkasti. Kun kysymykset loppuivat, alkoivat omat "haluaisin vielä lisätä" -kommenttini. Kuulustelujen jatkuessa poliisi sai kuulla monenlaisia tunnustuksia. Jotkut totesivat vain kuivat tosiasiat, jotkut jatkoivat kehoittamista kuulustelijan edessä. Kukaan ei katunut tunnustustaan.

Vain osa kuulustelluista oli helsinkiläisiä, niinpä asia työllisti myös muiden paikkakuntien poliiseja, jotka ilmeisesti olivat ymmällään tällaisen "rikoksen" edessä, eivätkä olleet läheskään niin sanataarkkoja kuin helsinkiläiset virkaveljensä. Kuulustelut venyivät, viimeinen suoritettiin elokuun loppupuolella.

Muistan hyvin tunnelmat tilanteiden kehityksessä. Kehottaminen tuntui itsensänselvyydeltä. Kuulustelutilaisuudessa tunsin vihdoinkin päässeensä ulos hiljaisuuden ympärystä, vastakkain yhteiskunnan kanssa. Tunne oli voitonriemumainen. Sitten tulivat muiden ihmisten reaktiot. Ystävät ja tuttavat olivat kiinnostuneita. Muut homoseksuaalit vaikuttivat pelästyneiltä, jopa suuttuneilta. Kuulin monesti, mitä huonoja seurauksia teolla voisi olla, kuinka se voisi lisätä ennakkoluuloja, synnyttää aggressioita, jne. Voimakkaimmat aggressiot tulivat juuri homoseksuaalien taholta. Sitten seurasivat kuukaudet joiden aikana tilanne tasaantui, asia unohtui. Kukaan ei joutunut kärsimään, sen enempiä kehoittajat kuin vaikenijatkaan.

Sitten syyskuussa tuli viimein päätös, joka vaikutti huonolta pilalta. Jotkut eivät olleet poliisin mukaan syyllistyneet rikokseen lainkaan, joidenkuiden kohdalla taas rikos katsottiin niin pieneksi ettei syytoimiin katsottu aiheelliseksi ryhtyä. "Anteeksiannettava ajattelemttomuus" päätöksessä oli väärä ilmaisu kuvaamaan tekoa, joka monelta oli vaatinut vuosien kypsymsprosessin.

Ja mitä nyt? Ensimmäinen ajatus on jatkaa kehoittamista, huolimatta poliisin vähättelyistä. Ajattelen oikeusministerin kesäkuun alussa antamaa vastausta kudentoista kansanedustajan tekemään eduskuntakyselyyn. Vaikuttko ehkä kehotusjupakka, samoin kuin Genevessä edelleen hautuva ihmisoikeuksien loukkausta koskeva kantelu ja lukuisien järjestöjen ja yksityishenkilöiden oikeusministeriölle lähettämät vastalauseet siihen, että Taxellin vastaus kysymykseen oli yllättävän myönteinen sävyiltään?

Oikeusministerillä on nyt aloite käsisään. Vaivalloisista homoseksuaaleista pääsee helpoimmin eroon kumoamalla kehotuskiellon. Vai viekö presidenttipeli oikeusministeriönkin koko ajan lähikuukausina?

Oheassa on katkelmia kuulustelupöytäkirjoista. Tunnustukset ovat vastauksia kysymyksiin, omaehtoisia vakaumuksen julistuksia, ja yhdessä tapauksessa tunnustus muodostuu poliisille jätetystä kirjallisesta "ansiolistasta".

Eva Isaksson

Kuvat: Eva Isaksson

Antti Käck, 24 vuotta, opiskelija

— tunnustan homoseksuaaliset tunteukseni

— tunnustan etsineeni vastakaikua homoseksuaalisille tuntemuksilleni

— tunnustan eläväni suhteessa, joka on kahden miehen välinen

— tunnustan kehoittaneeni ystäviäni, tuttaviani ja sukulaisiani vapautumaan homoseksuaaleihin lähimmäisiin kohdistuvista mahdollisista ennakkoluuloista ja lopettamaan homoseksuaalisuuteen liittyvän vaikenemisen ja alistamisen

— tunnustan kirjoittaneeni oikeusministerille ja parille kansanedustajalle tarkoituksena saada parannus homoseksuaalien asemaan Suomessa

— tunnustan olevani kiinnostunut homoseksuaalien tilanteesta yhteiskunnallisena ryhmänä ja tunnustan kerääväni materiaalia aiheesta

— tunnustan ottaneeni yhteyttä kirjeitse sekä puhelimitse Suomen Lääkintöhallituksen tarkoituksena saada seksuaalivähemmistöjen sairausluokitus poistetuksi muiden Pohjoismaiden esimerkin mukaisesti

— tunnustan osallistuneeni mielenosoituskulkueseen 16.05.1981 Helsingissä sekä sen lisäksi tunnustan osallistuneeni suureen joukkomielenosoitukseen Tukholmassa 23.08.1980

— tunnustan olleeni vauhdittamassa resoluution jättämistä Tukholman Suomen suurlähetystölle 22.08.1980

— tunnustan esiintyneeni lokakuussa 1980 suomalaisen viikkolehden artikkeleissa homoseksuaalien ystäväni rinnalla, joka ystävä on pappi. Homoseksuaalien vapautuspäivistä kertovan artikkelin kuvassa kannoin kilpeä: Homot on hyviä

— tunnustan kuvani esiintyneen myös joissakin muissa ulkomailla julkaistuissa lehtiartikkeleissa

— tunnustan kantaneeni 16.05.1981 mielenosoitusmarssissa kilpeä, jonka tekstissä kehoitin olevaan avoin, olemaan rohkea, olemaan homo

— tunnustan huutaneeni marssin aikana kaikkia esillä olleita iskulauseita

— tunnustan 15.05.1981 jakaneeni suuren määrän lentolehtisiä Yliopistolla

— tunnustan myyneeni kolme kappaletta 'ULOS KUORESTA'-rintamerkkiä

— tunnustan kantaneeni kahta 'ULOS KUORESTA'-rintamerkkiä ja yhtä 'GAY'-rintamerkkiä

— tunnustan halanneeni tuntemaani miestä ja sen jälkeen suudelleeni häntä meidän molempien suureksi tyydytykseksi

— tunnustan marssineeni 16.05.1981 mielenosoituskulkuessa juuri sen kunioitettavan henkilön vieressä, jolta poliisi poisti häikäilemättömästi mielenosoituskytlin loukaten sekä perustuslaillista sananvapautta että loukaten Yhdistyneitten Kansakuntien ihmisoikeusjulistusta

— tunnustan lähettäneeni kuusi yleisönosastokirjoitusta tarkoituksena parantaa homoseksuaalien asemaa maassamme ja tarkoituksena kiinnittää huomio homoseksuaalien tukalaan asemaan ja tarkoituksena tuoda julki homoseksuaalien täysin oikeutetut vaatimukset tasa-arvoon ja perusoikeuksiin Suomessa

— tunnustan nähneeni nyt poliisin poistaman mielenosoituskytlin jo vuosi sitten eduskuntatalon portailla järjestetyssä mielenosoituksessa

— tunnustan kehoittavani niin poliisia, tutkintoviranomaisia kuin kaikkia muitakin ihmisiä avoimuuteen, alistamattomuuteen, ennakkoluulottomuuteen ja syrjimättömyyteen

Tiina Lindfors, 23 vuotta, tanssija

Myönnän huutaneeni iskulauseita "kehoitan homoseksuaalisuuteen". Itse kannoin kylttiä, jossa luki "naiset on ihania". Nämä kulkuessa esitetyt kehoitukset eivät olleet tarkoitettuja heteroseksuaalisesti eläville, vaan niille homoseksuaaleille, jotka piilottelevat ja häpeilevät omaa erilaisuuttaan.

Hilka Väänänen, 26 vuotta, lääkintävoimistelija

Lainkohta estää mielestäni asiallisen tiedottamisen ja on Suomen valtiomuodon ja YK:n ihmisoikeuksien julistuksen vastainen. Tuntuu irvokkaalta, että ydinso-dan uhkatilanteessa ihmisten ei anneta rakastaa toisiaan. Jos ihmiskunnan saisi kehoituskiellon romuttamisella muuttu-maan inhimillisemmäksi, ei sukupuoli saisi vaikuttaa eteenpäinpääsemiseen yhteiskunnassa. Inhimillisuus vaikuttaisi ihmiseen siten, että he tuntisivat enem-män toisiaan kohtaan, ei tarvitsisi käydä sotia. Kehoittamisella pyrin siihen, että yhteiskunnan saisi muuttumaan matriar-kaaliseksi, mutta ei naisylvaltaiseksi. Matriarkaalisessa yhteiskunnassa ihmi-set olisivat sovussa luonnon kanssa.

Bengt Lindblom, 24 vuotta, opiskelija

Näin poliisin takavarikoivan kyltin, jos-sa luki "kehoitan homoseksuaalisuu-teen", ja siitä syystä huusin pari kolme kertaa saman lauseen ja lisäksi iskulau-setta "ilo olla hintti"... Mielestäni kaik-ki iskulauset, joita huusin, olivat kehoituksia.

Olen muissa yhteyksissä harrastanut kehoittamista homoseksuaalisuuteen noin vuoden verran. Toimimalla avoimesti homoseksuaalina kehoitan muita homo-ja biseksuaaleja hyväksymään homosek-suaalisuutensa. Haluan lisätä, että mikäli minut tuomitaan kehoituskiellon rikkomisesta, niin kehoituskielto on va-kava uhka ihmisen mielenterveydelle. Olen muun muassa kirjoittanut artikke-lin Kotimaa-lehteen, ja katson tämän ar-tikkelin rohkaiseen homoseksuaaleja. Ennen mielenosoitusta join kaupungil-la lentolehtisiä, joka mielestäni on kehoitusta homoseksuaalisuuteen... Miele-osoituksen jälkeen pidin puheen Es-planadin lavalla, ja totesin, että syrjintä on väärin. Katson myös sen olevan kehoitus homoseksuaaleille hyväksyä itsensä.

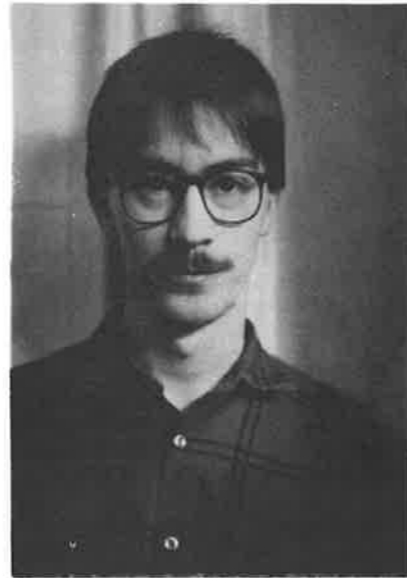
Koska olen Setan kansainvälisten asioi-den vastaava, olen useassa yhteydessä kehoittanut muiden maiden kansalaisia homoseksuaalisuuteen. Minuakin on kehoitettu homoseksuaalisuuteen... Lo-puksi haluan sanoa, että aion ehdotto-masti jatkaa kehoittamista homoseksuaalisuuteen, ja olen tästä ylpeä.

Eva Isaksson, 28 vuotta, opiskeli-ja

Eräässä vaiheessa kulkuetta megafonia kantanut henkilö kysyi, tiedätkö lisää iskulauseita. Ehdotin lausetta "kehoi-tamme homoseksuaalisuuteen", ja tämä lause toistettiin. Lisäksi kyltti, jota kul-kuuen alkuvaiheessa kannettiin, oli val-mistamani. Sama kyltti oli mukana vii-me vuoden mielenosoituksessa, eikä po-liisi silloin kiinnittänyt siihen huomiota. Ennen kulkueen lähtöä pidin pienen pu-heen, jossa totesin, että vaikka kulkueen osallistujamäärä on pieni, se on voimakas kehoitus homoseksuaalisuu-teen.

Katson, että minulla on oikeus osoittaa mieltäni kehoittamalla tekoon, joka on laissa sallittu. Mielestäni on tärkeää kehoittaa homoseksuaalisuuteen, koska se auttaa muita homoseksuaaleja hyväksy-mään itsensä. Aion edelleen jatkaa julkisesti kehoittamista.

Juha Laurikainen, 26 vuotta, toimintaterapeutti

Lähdin mukaan kulkueeseen mm., koska on olemassa homoseksuaaleja, joita syrjitään, ja kehoituskielto, joka estää asiallisen tiedottamisen homosek-suaalisuudesta ja homoseksuaalien syrji-tystä asemasta. Kehoituskielto estää myös sen tiedottamisen, että homosek-suaalisuus on kahden ihmisen välistä rakkautta.

Göran Börk, 25 vuotta, ramp-val-voja

Huusimme iskulauseita, kuten "kehoi-tamme homoseksuaalisuuteen", "ilo ol-la hintti" ja "alas kehoituskielto". Mi-nä laadin tekstin: Me allekirjoittaneet olemme Setan mielenosoituskultueessa 16.5.1981 julkisesti huutamalla kehoitta-neet homoseksuaalisuuteen. Ajatus ke-rätä nimiä listaan lähti myös minulta.

Koska Suomessa esiintyy syrjintää ho-moseksuaaleja kohtaan, katson velvolli-suudeksi homoseksuaalina osallistua tä-mänkaltaiseen mielenosoitukseen. Sa-malla katson, että homoseksuaalien täy-

tyy näkyä ja tarvitaan myönteisiä sa-maistumismalleja muille homoseksuaa-leille. Katson, että kehoittaminen ho-moseksuaalisuuteen on välttämätöntä, jotta homoseksuaalit uskaltaisivat hyväksyä itsensä ihmisinä.

Jouko Nikkinen, 22 vuotta, opiskelija

Mielestäni ei ole kysymys rikoksesta, koska homoseksuaalisuus muuten on sallittua eräin poikkeuksin. Osallistuin kulkueeseen toisaalta siksi, että kehoi-tuskielto on mielestäni sananva-pautta rajoittava. Toisaalta osallistuin homoseksuaalien yhteiskunnallisen ase-man parantamisen puolesta. Rinnastan tämän kehoituksen siihen, että joku kä-velee käsi kädessä tai suutelee samaan sukupuoleen kuuluvaa kadulla.

Börje Holmberg, 25 vuotta, opiskelija

Marssiin osallistumisellani olen voimak-aasti kehoittanut homoseksuaalisuu-teen. Tunnustan, että olen kristitty hint-ti, ja että koko kehoituskielto on ristiriidassa evankeliumin kanssa, joka

on elämäni ohjenuorana. Kristus on kutsunut meidät vapauteen, ei ole eroa ihmisten välillä, olemme kaikki yhtä Kristuksessa. Pidän kristillisinä velvolli-suutenani vastustaa sellaista lainsäädän-tää, joka syrjii ihmistä.

Tunnustan vielä, että olen saanut julki-sesti kehoittaa homoseksuaalisuuteen lehdissä, kuten Ilta-Sanomissa ja Huf-vudstadsbladetissa. Pelkkä olemassaolo-ni on kehoitus homoseksuaalisuuteen, ja tuon asian puheeksi missä ja milloin ta-hansa. Tunnustan vielä, että olen julkisissa kulkuneuvoissa suudellut miehiä ja tällä tavalla kehoittanut homosek-suaalisuuteen. Vakuutan, että koko syy-te on sanoilla leikkimistä; koska ei ole olemassa mitään todisteita siitä, että ih-miset olisivat alkaneet harjoittaa hau-reutta huutomme seurauksena, koko ri-kosta ei ole tapahtunut.

Ulf Månsson, 25 vuotta, opiskeli-ja

Huusin iskulauseita, kuten "kehoitus-kielto alas" ja "kehoitamme homosek-suaalisuuteen", ja jatkeena sille "ole oma itsesi", "ole homo" tai "ole les-bo". Tämän kulkueen ja näiden iskulauseiden tarkoitus on mielestäni se, että homoseksuaalit oppisivat hyväksy-mään itsensä ja biseksuaalit oppisivat hyväksymään homoseksuaalisen puolen itsessään. Tieteellisessä tutkimuksessa on selvästi todettu, ettei heteroseksuaa-leja voida kehoittamalla tai viettelemällä muuttaa homoseksuaaliseen suuntaan, joten tämä kehoitus kohdistui homo- ja biseksuaaleille. Kehoituskiellon taustalla oleva käsitys homoseksuaalisuuden le-viämisestä on siten epätieteellinen.

Katson, että kehoituskieltoyhteyksissä tässä muodossaan on hallitusmuodon, YK:n Ihmisoikeuksien julistuksen ja YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koske-van yleissopimuksen vastainen. Toimin-nallamme halusimme osoittaa, että py-källä on sekä vanhentunut että syrjivä, ja sisältää mielestäni vakavan mielenter-veydellisen riskin.

Leena Tamminen, 37 vuotta, työnohjaaja

Kääntyessämme Aleksanterinkadulle huusimme lausetta "kehoitamme homo-seksuaalisuuteen". Lauseen alkuperää en tiedä, tuntuu kuin se olisi tullut tilan-teesta ja yhteishengestä mieleen, ja se huudettiin yhteen ääneen. Kipinä lausee-seen tuli siitä, että Arkadian puistossa kylttiä kantanut kaveri ei olisi halunnut luopua siitä. Oma syyni mukaan läh-töön oli se, että halusin näkyä rohkai-suksi muille ja toisaalta feministinen tie-toisuuteni.

Anne Vihanto, 26 vuotta, valolotoja

Kannoin kulkueessa kilpeä, jossa oli kaksi naaraan merkkiä ja sydämiä. Huusin lausetta "kehoitamme homosek-suaalisuuteen", lisäksi "naiset on iha-nia". Syy miksi lähdin mukaan marssi-maan, oli se, että seksuaalisesti poikkeav-at ihmiset oppisivat hyväksymään it-sensä. Samaten marssilla yritän vaikut-taa yleiseen mielipiteeseen, jotta meidät hyväksyttäisiin samanvertaisiksi yhteis-kunnassa.